

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Fingers to the right indicate full marks.
 3. Provide statistical data and diagram wherever necessary.

- Q.1 Attempt any two of the following 20
- a) Explain the background economy of Maharashtra.
 - b) State the Region wise changes in the population of Maharashtra
 - c) Analyse the Economic Development of different regions in Maharashtra.
- Q.2 Attempt any two of the following 20
- a) Explain the present status of tribal community in Maharashtra.
 - b) Write the different causes of deprivation of tribal community.
 - c) State the measures for the development of tribal community in Maharashtra.
- Q.3 Attempt any two of the following 20
- Discuss the region wise availability of water resources in Maharashtra.
Comparison between rural and urban water supply conditions.
State the recommendations for Balance water supply in Maharashtra.
- Q.4 Attempt any two of the following 20
- a) Explain regional disparities in the health sector of Maharashtra.
 - b) Write the health out-come in the state.
 - c) Write the present status of infrastructural connectivity in Maharashtra.
- Q.5 Attempt any two of the following 20
- a) Indicators of development in Economy of Maharashtra.
 - b) Compare the tribal population with the population of rest of the Maharashtra.
 - c) Water policy of Maharashtra government
 - d) Railways, Airports and broadband connectivity.

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3. आवश्यक तेथे संख्याशास्त्रीय माहिती द्या व आकृत्या काढा.

- प्र.१ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०
अ) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची पार्श्वभूमी थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) लोकसंख्येच्या दृष्टीने प्रदेशनिहाय झालेले बदल सांगा.
क) महाराष्ट्रात प्रदेशनिहाय झालेल्या आर्थिक विकासाचे तुलनात्मक विश्लेषण करा.
- प्र.२ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०
अ) महाराष्ट्रातील आदिवासींची सद्यस्थिती स्पष्ट करा
ब) महाराष्ट्राचा आदिवासी समाज अनेक सुविधे पासून वंचित असण्याची कारणे कोणती?
क) महाराष्ट्रातील आदिवासींच्या विकासासाठी आवश्यक उपाय सुचवा.
- प्र.३ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०
अ) महाराष्ट्रातील प्रदेशनिहाय जल संपत्तीच्या उपलब्धतेवर चर्चा करा.
ब) महाराष्ट्रातील ग्रामीण व शहरी भागातील पाणीपुरवठ्याच्या तुलनात्मक स्थितीचे विश्लेषण करा.
क) महाराष्ट्रातील संतुलित पाणी पुरवठ्यासाठी शिफारसी कोणत्या?
- प्र.४ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०
अ) महाराष्ट्रातील आरोग्यविषयक प्रदेशनिहाय फरक स्पष्ट करा.
ब) राज्यातील आरोग्याचे परिणाम कोणते?
क) महाराष्ट्रातील संपर्क जाळे म्हणून रस्त्याची सद्यस्थिती स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०
अ) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेच्या विकासाचे निर्देशांक.
ब) आदिवासी व राज्यातील इतर लोकसंख्येची तुलना.
क) महाराष्ट्र सरकारचे जल धोरण
ड) रेल्वेमार्ग, हवाई जोडणी आणि ब्रॉड बॅंडची जोडणी
